

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne izvenredne in praznične. // Inzerati do 80 peti vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2,50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inzerati peti vrst Din 4.-, Popust po dogovoru. Inzerati davek posebej. // "Slovenski Narod" velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.- za inozemstvo Din 25.- // Rokopis se ne vračaja

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocanova ul. 2, telefon št. 190 // JESIČNICE, Ob kolodvoru 101 // SLOVENIJA GRAD, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10351.

Chamberlainov odgovor Hitlerju:

Mir po nemških pogojih - ne!

Izredno oster in odločen govor angleškega ministrskega predsednika - Dokler Nemčija ne popravi storjenih krivic in dokaže z dejanji voljo za mir, tako dolgo so vsaka pogajanja izključena

London, 13. okt. br. Za govor ministrskega predsednika Chamberlaina, ki ga je imel včeraj v spodnji zbornici, je vladalo v vseh političnih krogih največje zanimanje. Westminsterka dvorana je bila v resnici prenapolnjena. Navzoči so bili vsi tuji diplomatski zastopniki. Poljskemu zunanjemu ministru Zaleskemu je bil rezerviran časten sedež za visoke tuje osebnosti. Chamberlainov govor je bil ponovno prekinjen z dolgotrajnim ploskanjem. Listi so ga objavili v posebnih izdajah že uro pozneje ter pripominjajo v svojih prvih komentarjih, da je obeležen po naslednjih petih točkah:

1. Nemška vlada je ovira za pravi mir, ki si ga vsi narodi in tudi Nemci tako zelo žele.
2. Mirovni predlogi, ki se naslanjajo na najnovejša zavezanja, so nesprejemljivi in za Anglijo neustojni.
3. Nemčija lahko izbira med tem, da dokaže svojo pošteno voljo do miru z dejanji in resničnimi garancijami, ali pa, da zavezniki dosledno izvršijo svoje obveznosti.

4. Prvi pogoj za pogajanja je, da se popravi krivice, ki so bile prizadejane češkoslovski in poljski ter se dve državi restavrirata.
5. Sedanjim nemški vladni nikakor ni mogoče zaupati, če ne poda garancij, ki jih bodo vsi smatrali za sprejemljive.

(Podrobneje vsebino govora je objavilo današnje »Jutro«.)

Za Chamberlainom je povzel besedo vodja opozicije major Attlee, ki je v svojem govoru ugotovil: 1. Predloge za mir je postavil človek, ki ne nudi ničesar drugega kakor nedoločene obljube za prihodnost. 2. Predlogi so bili sestavljeni po neizvajanem napadu ter temelje na zahtevi, da se sprejme ta napad kot gotovo dejstvo. 3. Ni videti namena, da bi se spreminila čustva ali mnenja, na katerem bi se mogle zgraditi nade za bodočnost. Nobena britanska vlada ne bi mogla niti s stališča načel, niti s stališča obzirnosti dati drugačnega odgovora, kakor ga je dal ministrski predsednik (pritrjevanje). Ta država bo odobrila ta odgovor in narodi drugih držav ga bodo sprejeli. Mislim, da mora nemški narod vedeti, da lahko vsak čas doseže mir, vendar pa mora opustiti metode nasilja in napadov. Opuštev napadov ni pogoj za sklenitev miru, temveč je to nujni predpogoj.

Vodja liberalne opozicije sir Archibald Sinclair je imel oster govor, v katerem je povedal stališče svoje stranke, kakor tudi svoje stališče glede pogovora za ustavitve sovražnosti.

Odobravanje v Londonu

London, 13. okt. AA. Reuter: Izjava Chamberlaina v spodnjem domu je bila deležna izrazov navdušenja, ki niso v navadi pri debatah v spodnjem domu. Parlamentarni urednik Reuterja pravi, da je treba zlasti poudariti močan naglas, ki ga je uporabljal Chamberlain. Del njegovega govora je bil ves čas resno odločen, sem pa tja pa je govornik povzdignil svoj glas do nenavadne višine. Chamberlain je govoril nenavadno ostro, ko je omenjal bombardiranje poljskih mest, njegove besede o neizpolnitvi obljub pa so bile izražene z ostrim sarkazmom. Izjava, da Velika Britanija ne bo sprejela take osnove za konferenco, katera bi ugajala Hitlerju, pa so člani spodnjega doma pozdravili z dolgotrajnim vzklikanjem. Potem je bilo vzklikanje vse bolj pogosto. Po Chamberlainovem govoru sta vodja opozicijskih strank takoj izjavila, da je Chamberlain povedal vse, kar je bilo potrebno, da se izrazi edinstvena odločnost vsega naroda Velike Britanije.

London, 13. okt. s. Vsi današnji angleški in francoski listi poudarjajo mirnost in odločnost Chamberlainovega govora, ki je sicer odbil Hitlerjeve predloge, toda pustil odprta vrata za časten mir. Vsi tudi poudarjajo zaključne besede govora, da je sedaj na Nemčiji, da izbira. »Tmes« pišejo: Chamberlain je odklonil Hitlerjeve predloge s polno zavestjo globokega in resnega čuta odgovornosti. Z vso zavestjo, kaj to pomeni in kakšne so alternative, se je naša generacija pripravljena žrtvovati, da zasigura znošno življenje prihodnjim pokolenjem. Hitlerjevi mirovni predlogi so pomenili, da bi z njihovim sprejetjem morali prelomiti dano besedo, odbiti nasilje in žrtvovati bodočnost, ne da bi pri tem rešili sedanost.

Chamberlain bo jutri govoril po radiu

London, 13. okt. AA. Reuter: Chamberlain bo imel v soboto zvečer po radiu govor, v katerem se bo obrnil na narod in v katerem bo razpravljal o zadnjem obdobju mednarodnega položaja.

Vtis v Ameriki

Washington, 13. okt. AA. Reuter: Po mišljenju dobro obveščenih krogov v Washingtonu je Chamberlainovo odklanjanje Hitlerjevih mirovni predlogov utrdilo Roosevelta v sklepu, da odkloni vsako po-

nudbo, da bi posredoval v sedanjem evropskem spopadu. Dobro misleči ljudje mislijo, da je bil Roosevelt prisiljen kaj takega storiti.

Washington, 13. okt. AA. Havas: Včerajšnji Chamberlainov govor, ki se v vseh točkah ujema z Daladierovim govorom, so ameriški politični krogi zelo ugodno sprejeli. V teh krogih mislijo, da se je nemški poskus za sklenitev miru popolnoma izjalovil. Izjava britanskega premijera je pomirila ameriško javnost, ki se je po nedavnih intervencijah Lloyda Georgea v spodnji zbornici začela bati, da bo Chamberlain manj odločen glede nadaljevanja vojne do končne zmage demokracije. Včerajšnji popoldanski govor Chamberlaina je ohranil tudi one, ki se v senatu bore za revizijo nevtralnostnega zakona da podpro demokracije in da nastopijo proti njihovega sovražnika Hitlerju. Zakona, ki so se mu odrekli vsi govorniki, tako izolacionisti kakor pristaši vladne zunanje politike.

V Rimu posebne izdaje

Rim, 13. okt. s. »Giornale d'Italia« je sinoči v posebni izdaji objavil celotni govor ministrskega predsednika Chamberlaina. V javnosti je zbudilo to tem večjo pozornost, ker je znano, da listi Hitlerjevega govora v državnem zboru niso smeli objaviti v posebnih niti v drugih izdajah, temveč samo v rednih številkah

Besedo imajo bombe in topovi

Silen vtis v Nemčiji — Nočni posvet pri Hitlerju
Vojna se bo neizprosno nadaljevala

Berlin, 13. okt. s. DNB javlja: V tukajšnjih političnih krogih soglasno tolmačijo včerajšnji Chamberlainov govor kot popolno odklonitev predlogov kancelarja Hitlerja za končno udrutje miru v Evropi. Ugotavljajo, da vsebuje Chamberlainov govor samo propagando, ne predlaga nobene konkretne rešitve ter ignorira Hitlerjev mirovni program. Anglija je zavrnila roko, ki jo je Hitler pomnil.

London, 13. okt. s. Preko nevtralnih držav prihaja iz Berlina poročilo, da je imel kancelar Hitler sinoči posvetovanja s svojimi najbližjimi sodelavci o pomeni Chamberlainovega govora v angleškem parlamentu. Pri tem so ugotovili, da pomeni Chamberlainov govor jasno in odločno odklonitev Hitlerjevih predlogov. Zato so bili takoj sprejeti vsi potrebni sklepi za nadaljevanje vojne. Baje bodo predvsem evakuirana vsa večja mesta ob Reni.

New York, 13. okt. e. Berlinski dopisniki so sporočili svojim listom, da je včeraj Hitler sprejel svojega zunanjega ministra von Ribbentropa in se z njim posvetoval o Chamberlainovem govoru in o nadaljnjih načrtih nemške vlade. V zvezi s tem razgovorom so v narodno socialističnih krogih prepričani, da Nemčija ne more sprejeti Chamberlainovih pogojev in ni več nobenega dvoma, da se bo vojna nadaljevala z vsemi sredstvi in brezobzirno.

Sedaj bo govorilo orožje

Berlin, 13. okt. e. Sele o polnoči se je izvedelo, kakšno stališče so službeni nemški krogi zavzeli po Chamberlainovem govoru. To stališče je zelo nesprejemljivo in izključuje sleherni nemško akcijo v bodočnosti, s katero bi si Nemčija še prizadevala doseči mir s Francijo in Anglijo. Chamberlain je odklonil mirovno ponudbo Nemčije in je izrekel teže žalitve na račun Nemčije in njenega voditelja. Po Chamberlainovem govoru je po mnenju nemških krogov popolnoma jasno, da hoče

in še to v skrajšani obliki. Zaenkrat pa listi ne objavljajo nikakih komentarjev. V političnih krogih pa sodijo, da so poplave vse nade na mir in da se bo vojna brezobzirno nadaljevala.

Mnenje nevtralecev

Oslo, 13. oktobra AA. Reuter. Po Chamberlainovem govoru se boje, da bodo vse mirovne ponudbe ostale brez uspeha, če Hitler ne poda pozitivnih predlogov o tem. Norvežani ugotavljajo, da se na žalost ne da nič storiti in da bo imela poslednjo besedo sila.

Amsterdam, 13. oktobra AA. Havas. Holandski listi prinašajo na prvih straneh Chamberlainov govor pod naslovom: »Zavezništvo ne žele začasnega premirja« ali »Mir je nemogoč pod nemškimi pogoji«. Chamberlainov odgovor Hitlerju« itd. Listi naglašajo, da Velika Britanija in Francija ponavljata na Daladierova in Chamberlainova usta, da se o sklenitvi miru ne četa pogajati s sedanjo nemško vlado.

Bern, 13. oktobra AA. Havas. Švcarski listi so mogli doslej prinesiti samo odlomek Chamberlainovega govora, a kljub temu so razumeli njegovo vsebino in poudarili, da se je vnovič potrdilo iskreno sodelovanje med Francijo in Veliko Britanijo in da je zdaj vrsta na Nemčiji, da da pojasnilo na Daladierov in Chamberlainov govor.

Anglija iztrebiti nemški narod Chamberlain je zopet ponovil svoj star odtok, da Nemčija ne drži besede, toda Anglija že več stoletij taka sredstva uporablja v svoji zunanji politiki. Vsi poizkusi za dosego miru v Evropi so se izjalovili zaradi Anglije. Chamberlainov govor je bil hud udarec tudi za vse druge narode v Evropi, ki si žele miru. Brez prikrivanja je Anglija pokazala, da noče miru in da hoče uničiti ves nemški narod. Po mnenju odločitelnih političnih krogov v Berlinu je zdaj prišel čas za odločilna posvetovanja med Nemčijo in Rusijo glede nadaljnjega skupnega postopanja proti zapadu, ki hoče za vsako ceno imeti vojno. Listi pišejo, da bodo odslej poročila z zapadne fronte mnogo obširnejša in vse drugačna, kot so bila doslej.

Odmev v nemškem tisku

Berlin, 13. okt. e. V komentarjih včerajšnjega Chamberlainovega govora poudarjajo današnji berlinski listi, da je Chamberlain zopet pokazal svojo veliko previdnost, ko je govoril o vojnih ciljih Anglije in Francije ter ni omenil niti besede o Hitlerizmu in tudi ni omenil niti z besedo Rusije ter pakta o nenapadanju med Rusijo in Nemčijo. Sicer pa so zahteve Chamberlaina tako težke, da Nemčija o njih ne more razpravljati. V Chamberlainovem govoru so na tudi besede, s katerimi Anglija ni dokončno odklonila vseh nemških mirovni predlogov. V snlošnem je bil Chamberlainov govor tak, da se ne more nič čuditi, če Nemčija na govor ne bo ničesar odgovorila in tudi ne povedala, kakšno novo stališče zavzema po Chamberlainovem govoru. V komentarjih poudarjajo nemški listi, da je imel Chamberlainov govor tako obliko, ki sicer ne izključuje popuščenja Anglije, toda le s pogojem, da popusti tudi Nemčija. Nekateri listi so napisali, da predstavlja Chamberlainov govor vendarle nekakšno izhodišče, s katerega bi se s primernimi di-

plomatskimi akcijami mogoče vendarle rešila glavna vprašanja, zaradi katerih so Nemčija, Francija in Anglija v vojnem stanju. Glede češkoslovaške poudarjajo v svojih komentarjih berlinski listi, da Nemčija ni nikoli izjavila, da smatra protek-

Stratosferni torpedo

tajinstveno orožje nemške vojske?

Pariz, 13. okt. e. V zavezniških vojaških krogih zadnje dni mnogo govore o nekem novem nemškem orožju, ki ga države Nemci v največji tajnosti in o katerem je govoril tudi že sam Hitler v svojem govoru v Gdansk. Pariški list »Paris Midie« je mogel po informacijah, ki jih je dobil iz zanesljivih virov, deloma pojasniti, kakaj gre. List pravi, da je to nemško orožje nekakšen stratosferni torpedo, katerega akcijski radij je zelo obsežen in katerega je mogoče izstreliti na mnogo večje daljave kakor je bilo mogoče izstreliti granate iz »debele Berete« med svetovno vojno. Nemški stratosferni torpedi je izum nekaterih učenjakov, ki so v letih po vojni proučevali možnost za premostitev stratosferske razdalje med zemljo in planeti, torej izum učenjakov, ki so se pečali s tako znanimi stratosferskimi raketa. Izumitelji stratosferskega torpeda so ba-

torat potreben samo zaradi varnosti Nemčije.

Zadnje upanje - Roosevelt

Washington, 13. okt. s. Šef tiskovnega oddelka nemškega zunanjega ministrstva dr. Dietrich je izjavil smoti v Berlinu novinarjem, da po Chamberlainovem govoru lahko samo še Zedinjene države preprečijo vojno v večjem obsegu. Hitler bo odložil svoje povelje za veliko ofenzivo, če bo zvedel, da je predsednik Roosevelt pripravljen posredovati na mir. V ameriških uradnih krogih te izjave še ne komentirajo, izjavljajo pa, da za enkrat ne vidijo načina, kako bi bilo mogoče zblizati oba nasprotna tabora.

je ponudili svoj izum že pred leti francoskemu in angleškemu generalnemu štabu, toda Francozi in Angleži so po preizkušanju izuma odklonili nabavo patenta. Naj brže istočasno so izumitelji ponudili svoj izum tudi nemški vojski. Nemški vojaški strokovnjaki so izumitelje tudi odklonili, toda po nekaterih vesteh se je kancelar Hitler sam zavezal za izumitelje in ukazal zgraditi pri Berchtesgaden posebne laboratorije, v katerih so izumitelji nadaljevali poizkuse s stratosferskim torpedom. Po informacijah, ki so jih dobili Francozi in Angleži, prvi poizkusi niso uspeli v taki meri, kakor je bilo pričakovati. Morda pa so izumitelji svoj izum v zadnjem času izpopolnili in je mogoč zaradi tega sam kancelar Hitler v svojem gdanskem govoru zagroziti s tem tajinstvenim novim nemškim orožjem.

Pričetek pogajanj s Finsko v Moskvi

Prvi razgovori so zgolj informativnega značaja

Moskva, 13. okt. mp. Agencija Tas je izdala naslednje uradno poročilo:

12. oktobra so se začeli razgovori med zastopnikom sovjetske vlade Molotovim in zastopnikom finske vlade dr. Pasikivijem. Razgovorom so od ruske strani prisostvovali še Stalin, Potemkin in ruski poslanik v Helsinkih Derivjanski, od finske strani pa še finski poslanik v Moskvi Iri Koskinen, Pasonen in Niuom. Razgovori so trajali dve uri.

Helsinki, 13. okt. mp. Dopisnik Havasa poroča, da finska vlada ni objavila nobenega službenega komunikela o prvih razgovorih med dr. Pasikivijem in Molotovom. Z vladne strani pa poudarjajo, da je Rusija znatno popustila v svojih zahtevah oziroma, da so splošno pričakovali večje zahteve. Podrobnih vesti ni bilo mogoče dobiti, dobro informirani krogi v Helsinkih pa trdijo, da je Rusija zahtevala odstopitev nekaterih manjših otokov v Finskem zalivu, ki bi služili za mornariška oporišča. Rusija je dalje predlagala sklenitev finsko-sovjetskega vojaškega sporazuma, vendar ne v taki obliki, kakor ga je sklenila z baltičskimi državami, zlasti ne takega kot z Litvo. Pri tem sporazumu ni bilo nobenega govora o kakem pošiljanju ruskih posadk na finsko ozemlje in torej ne bi bila kršena finska integriteta. Nadaljnja ruska zahteva je bila, da se morajo Nemci takoj izseliti iz Finske. Rusija tudi ne vztraja več pri zahtevi, da Finska ne sme udriniti Alandskih otokov. Molotov je dalje sporočil dr. Pasikiviju, da je Rusija zainteresirana na tem, da se postavijo politični in ekonomski odnosi med obema državama na novo podlago.

Helsinki, 13. okt. s. Finski zunanji minister Erikko je izjavil včeraj novinarjem, da Rusija ni postavila Finski še nobenih konkretnih zahtev. Razgovori, ki jih finska delegacija vodi v Moskvi, so za obe strani samo informativnega značaja. Finska je za mirno in sporazumno rešitev vseh vprašanj in za spoštovanje mednarodnih zakonov, ki ne smejo biti prekršeni. Mnoge države so v sedanjem položaju izrazile Finski svoje prijateljstvo in simpatije.

Zvečer je govoril zunanji minister Erikko po radiu. Govor so prenašale radijske postaje vseh skandinavskih držav. Prvotno bi ga morale prenašati tudi ameriške po-

staje, vendar to ni bilo mogoče, ker so nemške kratkovalovne postaje odklonile posredovanje prenosa. Erikko je v govoru izjavil, da niso varnostni ukrepi v Finski naperjeni proti nikomur in da Finska samo želi, da izvaja svoje obveznosti kot nevtralna država ter prepreči avanture.

Basel, 13. okt. e. List »Baseler Nachrichten« poroča iz Helsinkov, da bo pri pogajanjih med Finsko in Rusijo šlo predvsem za otok Hogland, katerega bi radi utrdili Finska in Švedska brez ruskega sodelovanja. V finsko-ruskih pogajanjih se bodo rešila najbrže tudi nekatera vprašanja, ki se tičejo Švedske in Norveške, in sicer Švedske glede izvajanja in uvažanja železnih rud. Norveške pa glede pristanišča Narvik.

Ameriška intervencija v Moskvi

Moskva, 13. oktobra e. Eno uro pred pričetkom razgovorov s finskim delegatom je ruski zunanji minister Molotov sprejel ameriškega veleposlanika. Po nekaterih informacijah se je ta razgovor tikel vprašanj, ki so v zvezi z rusko-finskimi pogajanj.

Washington, 13. oktobra AA. Havas. V zvezi s korakom, ki ga je izvršila pri sovjetski vladi Zedinjenih držav, bo zunanje ministrstvo objavilo komunikela, čim bo dobilo poročilo od svojega veleposlanika v Moskvi. Ze sedaj pa pooblaščen krogi poudarjajo, da predstavlja korak ameriške vlade potrjevanje načela, ki določa stališče Zedinjenih držav glede vseh mednarodnih vprašanj, namreč da ne dovoljujejo, da bi sila urejevala odnose med državami. Za sedaj gre samo za stališče na moralnem polju, podobno stališču, kakor so ga Zedinjene države preko Cordella Hulla zavezale pred 10 dnevi, ko so odklonile priznanje razdelitve Poljske.

Demarša skandinavskih držav

London, 13. okt. s. Po poročilih iz Moskve so se poslanci Švedske, Norveške in Danske sinoči zglasili v ruskem zunanjem ministrstvu in izročili note, ki izražajo željo, naj bi se vsa vprašanja med Rusijo in Finsko rešila na miren način.

Finska se pripravlja za vsak primer

Obrambni ukrepi se pospešeno nadaljujejo

Helsinki, 13. oktobra e. Evakuacija finske prestolnice se nadaljuje. V zadnjih dveh dneh in nočeh se je iz Helsinkov izselilo okoli 150.000 ljudi. Samo včeraj so na kolodvorih izdali nad 4000 brezplačnih vozni kart. Razporeženo je med prebivalstvom in begunci je zelo žalostno. Univerza in vse šole v mestu so zaprte. Univerzitetno knjižnico, ki je zelo dragocena, so spravili na varno v kletna zaklonišča. Vsi muzej in zaprti in vse dragocene in redke predmete ter umetnine so spravili na varno. Pred vhodi bank in hranilnic stojijo

jutra do večera množice vlagateljev, ki čakajo na izplačilo vlog, toda dvigniti morejo največ 2000 finskih mark. V okolici mesta in v okoliških vaseh se vežbajo vojaški dobrovoljci, katerih oskrba je naložena ženam in dekletom. Vojaštvo je zastralo vse mostove, ki so v podminirani, kakor so podminirane tudi vse ceste na strateško važnih krajih. Z barikadami in boječimi žicami ter s pastmi za tanke je vojaštvo zaščitilo prvo obrambno črto. Definitivno je odpovedana olimpiada, ki bi se morala vršiti prihodnje leto v Helsinkih.

Prvi nemški podvigi na zapadni fronti

Zadnje dni so poskusili Nemci več napadov na francoske postojanke

Pariz, 13. okt. e. Po zadnjih vesteh z zapadne fronte so nemške izvidniške čete že nekaj dni zelo aktivne, toda njih napadi doslej niso imeli uspeha. Nekaterim izvidniškim oddelkom se je posrečilo prodreti do žičnih ovir pred francoskimi jarki. Metali so ročne granate, a njih napredovanje so Francozi z artilerijskim ognjem preprečili. Nemške izgube so bili precej velike. Opazovalci z letal so ugotovili, da se nahajajo v nemških utrdbah in v srednjih obrambnih črtah večinoma mlajši letniki nemške vojske, ki so v teku preteklega tedna zamenjali starejše vojake, ki so bili zelo slabo obveščeni in so jih umaknili v zaledje, da jih usposobijo z novo opre-

mo in boljšo hrano zopet za boj. Včeraj so nemška izvidniška letala prvokrat skušala preleteti francosko utrjeno črto in fotografirati francoske postojanke. Francoska lovna letala so nemška letala pogonala v beg, preden so mogla opraviti svojo nalogo. Francoska in angleška izvidniška letala že od pričetka vojne opravljajo težko izvidniško službo nad nemškimi postojankami z uspehom, tako da ima zavezniški generalni štab na razpolago že celoten fotografski zemljevid o nemških utrdbah. Ti fotografski zemljevidi bodo zaveznikom zelo koristili, ako pride do večjih bojev na fronti.

